Farkas László

Kosztolányi Ádám és a Pénz komédiája

– Kérlek szépen, tudnál egy húszast kölcsön adni pár napra?

Kosztolányi Ádám, a Dezső fia köszönt rám ezzel a régi Új Írás szerkesztőségében, kora reggel. Magam voltam bent, vidékről, Ecserről jártam be, vonathoz voltam kötve.

– Persze, Ádám, foglalj helyet, írást nem hoztál?

Egyszer közöltük őt, egy József Attilát idéző emlékét, a hatvanas években. Úgy hírlett, gyámság alatt van, s hamar elkölti a papa tetemes jogdíjaiból csepegtetett forintokat. Filozófus volt, az És néha közölte az aforizmáit. De ezek honoráriuma arra, amire költötte, édeskevés volt.

Elállt a lélegzetem. Az óriásnak a fia, tőlem, a kezdő irodalmártól! Mintha maga a Jóisten kérte volna. Akkor most már benne vagyok az irodalomban! Kosztolányi Ádám nálam bankol! – mondanánk ma.

Akkoriban történt ez, amikor Karinthy Ferenc szerint egy darab száz forintos volt Budapesten, ez járt kézről-kézre, kölcsön. Egyszer elkotyogtam, hogy Ecseren a Nusi óvónéni szerény uzsorakamatra szokott kölcsönözni, na nem svájci frankot, – hárman ugrottak rá.

Jártuk a zálogházakat, jegygyűrű, nyaklánc, s ha lejárt a határidő, csak a Kinizsi utcai fő fiókban lehetett hozzájutni a kincsekhez. Egyszer Csurka István jött lefelé a pár lépcsőn, amikor odaértem. „Te is riportot írsz a zálogházról?" – kérdezte sajátos mosolyával. (Máskor a kávéházban jött oda hozzám: „Tudnál holnapig kölcsönadni harmincezer forintot?" „Mi van, lakást veszel?" – kérdeztem. „Nem, zsuga van délután, és ha nincs pénz a zsebemben, nem tudok licitálni." – Büszke voltam arra, hogy ha megszorul a család, gyakran, csak bemegyek a Hungáriába, s mindig találok valakit, aki aznap kapott honoráriumot. Szerdai napokon, ügető napján Zelk Zoltán a másnapra szóló pénztári utalványát árulta. „Farkaskám, kérek szépen háromszáz forintot, s holnap kiváltod a rózsaszín honort."

Máskor is jött Ádám, hol tudtam adni neki, hol nem, hol megadta. Hanem egyszer rajta volt a sor. Párizsban voltam, „ballagtam épp a Szajna felé", valóban, s amikor leértem a sarokra a nagy kávéház elé, szembe jött Kosztolányi Ádám. Persze, mindketten megörültünk. Mesélte, hogy az Irodalmi Újság, amely a forradalom után Párizsban jelent meg, vendégeli őt egy-két hétre. „Meghívhatlak egy kávéra? Oda szembe a kis kávéházba, ott olcsóbb… Mi újság otthon? Mi van Aczél

Györggyel?” Nagyot beszélgettünk, s indulóban megkérdezte: „Ki tudod fizetni a kávét?”

Utoljára ismét a szerkesztőségben találkoztunk, vidáman jött, kérdezte, „elmondhatok egy kis történetet? Egyszer a Saint Michelen Stendhal találkozott Balzac-kal. „Mondd, Honoré, kérdezte Stendhal, tudnál kölcsönadni húsz frankot?”

Néztem rá, nevettünk egyet, kérdeztem: „Mondd, Ádám, melyik is vagyok én, a Stendhal vagy a Balzac?”

Akkor egy pillanatra Honoré de Balzac voltam…